

**TRÀNSITS**

19 DE NOVEMBRE  
SALA 4 ALICIA DE LARROCHA

**BELEGANJUR**

**MÚSICA I RITUS FUNERARIS A INDONÈSIA**

**PROGRAMA DE MÀ**

## **MÚSICA I RITUS FUNERARIS D'INDONÈSIA**

**GAMELAN BARASVARA**

**KENDRA STEPPUTAT, CODIRECCIÓ**

**ANAK AGUNG BAGUS GEDE KRISHNA PUTRA SUTEDJA, CODIRECCIÓ**

### **COMENTARI**

Per **Horacio Curti**

Gamelan és el terme que es fa servir per anomenar tant una forma musical d'Indonèsia com el conjunt d'instruments musicals que s'empren per produir-la. Objectes de percussió metàl·lics de formes i mides diverses formen la base del conjunt al qual se sumen tambors, flautes, instruments de corda fregada i, de vegades, la veu. Pràctiques musicals que tenen lloc com a

música sola, amb diverses formes de dansa, que inclouen *legong* o *topeng*, entre d'altres, o com a acompanyament d'arts, com en el cas del bellíssim teatre d'ombres denominat *wayang kulit*.

Un gamelan està construït i s'entén com un instrument únic, en el qual les seves parts comparteixen una afinació particular que fa impossible que es puguin intercanviar entre dos conjunts. Aquesta és una pràctica musical en la qual els músics no ocupen posicions fixes dins del grup ni són propietaris dels seus instruments, que habitualment pertanyen a un col·lectiu. Una forma musical cíclica que neix dels sons dels gongs que ho contenen tot.

Preexistent tant en la cultura islàmica com en la hinduista-budista d'Indonèsia, principalment associat a les illes de Bali i Java, trobem moltes formes diferents de gamelan que varien en el seu so, els elements que els formen i els usos i les funcions que tenen dins de la societat. Si el gamelan actual més utilitzat és el *gong kebyar* sorgit a principis del segle xx a Bali, la forma processional per excel·lència és el *beleganjur*, que dona nom a aquest concert.

Aquest gamelan *beleganjur* és una varietat balinesa que utilitza instruments que permeten que es pugui interpretar en processons, típicament en les associades a les cerimònies de cremació. Dins d'aquestes processons guiades per una torre de cremació, la funció del *beleganjur* és vigoritzar la bullícia, o *ramé*, reforçant l'ànim festiu durant tot el desplaçament en una cerimònia basada en les creences de l'hinduisme balinès, que inclou, entre altres coses, el concepte de la reencarnació.

Molt rellevant dins del seu entramat social original, ja fa dècades que l'ha transcendit. Adquireix gran popularitat a Europa des de la seva presència en l'exposició universal de París del 1889, on Claude Debussy escolta el gamelan javanès i, posteriorment, en recrea els sons a la seva obra del 1903, *Pagodes*. A partir de llavors, diverses formes d'aquesta música comencen a guanyar presència arreu, interpretades per conjunts de persones per a les quals aquesta pràctica musical esdevé part de la mateixa identitat. Aquest és el cas de Barasvara, el grup resident del Museu de la Música de Barcelona que, en aquesta ocasió, ha creat una aliança amb dues figures de rellevància internacional i origen divers, com són la Dra. Kendra Stepputat i Anak Agung Krishna Sutedja.

Junts han preparat un programa que ens ofereix una selecció de gèneres musicals associats a actes religiosos en què la mort i la seva significació adquireixen un rol central: un programa basat en el gamelan balinès, que transita tant la formació i la sonoritat del *beleganjur* com del *gong kebyar* en una invitació a gaudir de la sonoritat associada a la devoció del temple; el vigor de gèneres com el *barong*, relacionat amb l'esperit protector de Bali, o la solemnitat del gènere *luang*, que acompanya diverses fases d'algunes cerimònies de cremació.

Des del 2021, el gamelan està inscrit en la llista representativa del patrimoni cultural immaterial de la humanitat de la UNESCO.